

Opgave nr. 1

Albert Andersen havde gennem flere år levet for lånte penge. Han var derfor klar over, at hans kreditorer snart ville komme efter ham. Albert ejede to ting af værdi: Et diamantsæt, som han mente var 200.000 kr. værd, og en Fiat, som var vurderet til 100.000 kr. Albert havde i 5 år boet sammen med sin kæreste, Bodil Bach, og de havde aftalt, at de snart skulle giftes. Albert var en gavmild mand, der ved flere lejligheder havde givet Bodil store gaver.

For at kreditorerne ikke skulle få diamantsættet, oprettede Albert og Bodil den 1. oktober 2018 følgende udaterede, men af begge underskrevne erklæring:

»Undertegnede, Albert Andersen, sælger herved mit diamantsæt til Bodil Bach for 200.000 kr. Bodil har samtidig hermed betalt købesummen.«

Bodil betalte ingen købesum, og diamantsættet forblev, hvor det hele tiden havde været, nemlig i Alberts pengeskab i det fælles hjem.

Den 15. oktober om morgenen rejste Bodil på en kort ferie med en veninde. Samme formiddag besluttede Albert – efter længere tids overvejelser – at forære Bodil sin Fiat. Han sendte hende derfor følgende mail, idet han vidste, at hun også på ferier tjekkede sin mail flere gange dagligt:

»Kære Bodil, du er så glad for Fiaten. Derfor vil jeg gerne forære dig den. Til orientering er udgiften til den lovpligtige ansvarsforsikring 100 kr. pr. måned. Kærlig hilsen Albert.«

Bodil modtog og læste mailen med det samme, men foretog sig ikke yderligere. Da Albert skulle afsted på forretningsrejse fra den 18.-20. oktober, tænkte han, at det kunne være rart med et svar fra Bodil. Han skrev derfor den 15. oktober om aftenen følgende mail:

»Kære Bodil, jeg har ikke hørt fra dig angående Fiaten. Det vil være rart med en afklaring. Så hvis du vil have den, vil jeg godt høre fra dig inden den 18. oktober kl. 8.«

Bodil modtog og læste mailen med det samme, men glemte herefter alt om den.

Albert tog afsted på forretningsrejse den 18. oktober kl. 9. Da Bodil kom hjem fra ferie samme dag kl. 12, besluttede hun sig for at hjælpe Albert med at skaffe penge. Bodil rettede senere samme dag henvendelse til Torben Trier, som hun havde hørt samlede på diamanter. Torben kendte hverken Albert eller Bodil i forvejen. Med Torben aftalte Bodil, at de skulle mødes på Albert og Bodils bopæl den følgende dag, den 19. oktober. Da Torben kom, fremviste Bodil diamantsættet, den udaterede erklæring af 1. oktober og nogle fotos af sig selv, hvor hun bar smykket. Torben fik en fornemmelse af, at Bodil var ivrig efter at få et salg i stand. Han pressede derfor prisen og meddelte Bodil, at han kun ville give 180.000 kr. for det. Bodil accepterede, og Torben betalte kontant og fik diamantsættet med sig hjem. I håb om at øge formuen tog Bodil om aftenen på kasino, hvor hun endte med at spille alle 180.000 kr. væk.

Mens Bodil havde været på ferie og Albert på forretningsrejse, havde de ingen kontakt haft – bortset fra de 2 mails, som Albert havde sendt den 15. oktober, og som Bodil ikke havde besvaret. Da Albert vendte hjem den 20. oktober, fortalte Bodil straks i alle detaljer om salget af diamantsættet til Torben og om sit kasinobesøg og de mistede penge. Albert blev vred. Bodil meddelte herefter Albert, at når han ikke forstod at sætte pris på hendes forsøg på at hjælpe, ville hun flytte med det samme, og at deres forhold var »helt slut«. Hun tog dernæst bilnøglerne og kørte afsted i Fiaten hen til en veninde for at overnatte.

Da Albert trængte til at blive muntret op, tog han hen på værtshuset »Perlen«. Tilfældigvis befandt Torben sig også på »Perlen«, hvor han fortalte vidt og bredt om den gode handel, han havde gjort ved at købe et diamantsæt for 180.000 kr., han bagefter havde fået vurderet til 250.000 kr. Albert regnede sammenhængen ud og sagde straks til Torben, at diamantsættet var hans (Alberts). Da Albert kom hjem fra værtshuset, havde Bodil allerede hentet alle sine ting på den tidligere fælles bopæl.

Vedrørende diamantsættet hævdede Albert herefter over for Torben, at diamantsættet tilhørte ham (Albert). Han gjorde gældende, dels at Bodil ikke var ejer af det og derfor ikke kunne sælge det, dels at aftalen mellem Bodil og Torben ikke var gyldig. Torben hævdede, at diamantsættet tilhørte ham. Vedrørende Fiaten hævdede Albert over for Bodil, at bilen tilhørte ham. Bodil hævdede, at Fiaten tilhørte hende.

Du bedes give en begrundet redegørelse for, (1) om diamantsættet tilhører Albert eller Torben, og (2) om Fiaten tilhører Albert eller Bodil.

Løsningseksempel til opgave nr. 1

Diamantsættet

A gør gældende, at B ikke er ejer af diamantsættet og derfor ikke kan sælge det.

Erklæringen af 1. oktober 2018 er oprettet for at »kreditorerne ikke skulle få fat i diamantsættet«. Den foregiver at skabe en retsvirkning, som ikke svarer til den reelle forpligtelse. Der er en bevidst uoverensstemmelse mellem erklæringens udvisende og realiteten i det underliggende forhold. Det har aldrig været hensigten, at B skulle betale købesummen, og at diamantsættet skulle være hendes, jf. også oplysningen om, at »diamantsættet forblev, hvor det hele tiden havde været, nemlig i Alberts pengeskab i det fælles hjem.« (Lærebogen s. 130 f.). Der foreligger en pro forma-erklæring (en viljeserklæring oprettet på skrømt), jf. AFTL § 34.

Selv om erklæringen af 1. oktober mellem A og B er en pro forma-erklæring, kan T støtte ret på den, hvis han er i god tro, jf. AFTL § 34.

Aftalen mellem B og T indgås hjemme hos A og B, og T får fremvist den udaterede erklæring af 1. oktober samt fotos af B, hvor hun bærer diamantsættet. T er i god tro.

A gør endvidere gældende, at aftalen mellem B og T ikke er gyldig.

Aftalen mellem B og T er ikke ugyldig på grund af svig, smh. AFTL § 30. Svig defineres som et retsstridigt forhold, som består i, at en person mod bedre vidende fremsætter urigtige udtalelser eller fortier sandheden for at fremkalde en viljeserklæring. (Lærebogen s. 157). På tidspunktet, hvor T fremsætter sit tilbud om køb af diamantsættet for 180.000 kr., er han ikke vidende om, at diamantsættet repræsenterer en værdi af 250.000 kr. Han kan derfor ikke have fortiet sandheden med henblik på at fremkalde B's accept. (Lærebogen s. 157). Herudover er det som udgangspunkt ikke retsstridigt at presse prisen i forbindelse med indgåelse af en aftale, og A/B har selv undladt at få diamantsættet vurderet. (Smh. Lærebogen s. 158 med note 86). Der er ikke grundlag for at anvende AFTL § 39, 2. pkt. (Lærebogen s. 39 f.).

Der er heller ikke tale om, at B er blevet udnyttet, smh. AFTL § 31. At T »fik en fornemmelse af, at Bodil var ivrig efter at få solgt diamantsættet«, og derfor giver et lavt tilbud på diamantsættet, er ikke udnyttelse. Kravet om utilbørlighed er ikke opfyldt. Heller ikke kravet om, at der skal være et væsentligt misforhold til modydelsen, jf. AFTL § 31, er opfyldt. (Lærebogen s. 164 ff.).

Heller ikke AFTL §§ 33 eller 36 kan føre til aftalens ugyldighed. (Lærebogen s. 182 ff. og 201 ff.).

Konklusion: Diamantsættet tilhører T.

Fiaten

A's første mail af 15. oktober er et gavetilsagn. Tilsagnet går ud på at tilføre B en vederlagsfri fordel på A's bekostning, og A's løfte fremtræder som et udslag af gavmildhed.

A's skriftlige gavetilsagn kræver som udgangspunkt ikke accept fra B, heller ikke selv om den tilsagte gave vil påføre B en forpligtelse til at betale den lovpligtige ansvarsforsikring, 100 kr. om måneden. (Lærebogen s. 77).

Selv om A's gavetilsagn ikke kræver accept, er B alligevel pligtig til på A's forespørgsel at afgive accept, jf. AFTL § 8 (eller princippet heri). (Lærebogen s. 77). I sin anden mail af 15. oktober fastsætter A en acceptfrist til den 18. oktober kl. 8, jf.

AFTL § 2, stk. 1. Da B ikke accepterer inden den af A fastsatte frist, har B ikke krav på Fiaten.

(Hvis der havde foreligget et bindende gaveløfte fra A, ville forudsætningen for det være bristet. Gaver mellem kærester med henblik på benyttelse i et forventet samliv, og som ikke er ganske ubetydelige, antages som regel at kunne kræves tilbage efter læren om bristende forudsætninger, såfremt parternes forhold senere går i stykker. (Lærebogen s. 121).)

Konklusion: Fiaten tilhører A.

»Lærebogen« er: *Lennart Lynge Andersen og Palle Bo Madsen: Aftaler og Mellemmænd*, 7. udg. (2017).

Opgave nr. 2

Fredag den 7. december 2018 kom Arne Andersen kørende på en større villavej i sin Toyota. Pludselig trådte Bent Brandt, der på grund af et øjeblikks uopmærksomhed glemte at se sig for, fra fortovet ud på vejen lige foran Arne. Arne, der kørte med den tilladte hastighed, reagerede hurtigt, og i forsøget på at undgå påkørslen af Bent foretog han en helt forsvarlig undvigemanøvre, men ramte alligevel Bent. Herefter mistede Arne herredømmet over bilen og kom over i den modsatte side af vejen, hvor han kørte frontalt ind i Carl Carlsen, der kom kørende med den tilladte hastighed i en Volvo.

Ved påkørslen pådrog Bent sig et kompliceret benbrud, som resulterede i et varigt mén på 10 %.

Ved sammenstødet med Carl fik Arnes Toyota en skade, som det kostede 50.000 kr. at udbedre. Arnes bil var ansvars- og kaskoforsikret i forsikringselskabet Helsikring med en selvrisiko på 5.000 kr. på kaskoforsikringen.

Den Volvo, som Carl kørte i, tilhørte den statsejede erhvervsskole Einerslund, hvor Carl var ansat i administrationen. Alle ansatte på skolen kunne benytte Volvoen til tjenestekørsel. Carl var netop samme dag af skolens leder blevet sendt til et møde med en af skolens leverandører og havde til det brug fået udleveret nøglerne til Volvoen. Ved sammenstødet med Arnes Toyota fik Volvoen en skade, som beløb sig til 35.000 kr.

Selv om Volvoen var skadet, vurderede Carl, at han sagtens kunne fortsætte sin kørsel i bilen. Carl så sig godt for til alle sider, men lige da han satte bilen i gang, foretog Dan Dam, der kom cyklende på vejen, et stort sving ind foran Carl. Årsagen til Dans sving var, at hans blik var faldet på Arnes bulede bil, der holdt ved fortovskanten, og på grund af dette øjeblikks uopmærksomhed glemte han at se sig for med den følge, at cyklen kom i slinger. Det lykkedes Carl at foretage en undvigemanøvre, hvorved han undgik at ramme Dan, men herefter mistede Carl herredømmet over bilen, hvilket resulterede i, at han påkørte Arne, som stod på fortovet og ventede på, at hans Toyota blev hentet af Falck. Arne, der ved påkørslen blev væltet omkuld, pådrog sig herved en hjernerystelse, som betød, at han var sygemeldt i 6 uger. Arne fik i den anledning et løntab på 30.000 kr.

Hvorledes er den erstatnings- og forsikringsretlige stilling?

Det lægges til grund, at Einerslund som statsinstitution er selvforsikrer i enhver relevant henseende.

Der skal ikke tages stilling til størrelsen af eventuelle personskadeerstatnings- og godtgørelseskrav.

Løsningseksempel til opgave nr. 2

1. Personskaden på Bent

Bent, der ved påkørslen fik et varigt mén på 10 %, kan kræve godtgørelse for varigt mén, jf. EAL § 4 (Lærebogen s. 367 ff.). Bent kan desuden kræve godtgørelse for svie og smerte, jf. EAL § 3 (Lærebogen s. 365).

Arne er objektivt ansvarlig, jf. FL § 101, stk. 1, og Bent kan kræve godtgørelsesbeløbene hos Arnes ansvarsforsikring i forsikringsselskabet Helsikring, jf. FL § 108, stk. 1 (Lærebogen s. 209 ff. og 232 f.). Da Bent hverken har handlet forsætligt eller groft uagtsomt, skal hans godtgørelsesbeløb ikke nedsættes, jf. FL § 101, stk. 2 ec. (Lærebogen s. 223).

2. Skaden på Arnes Toyota

2.1. Den forsikringsdækkede del af skaden (45.000 kr.)

Arnes kaskoforsikring i forsikringsselskabet Helsikring dækker skaden med 45.000 kr. Spørgsmålet er herefter, om Helsikring har regres til en evt. ansvarlig skadevolder, jf. EAL § 22, stk. 1 (Lærebogen s. 483 f.).

Bent, der glemte at se sig for, da han trådte ud på vejen, har handlet culpøst (Lærebogen s. 91 ff.). Da Bent glemte at se sig for på grund af et øjeblikks uopmærksomhed, har han kun handlet med simpel uagtsomhed, og derfor bortfalder hans ansvar, jf. EAL § 19, stk. 1 (Lærebogen s. 471 ff.).

Som udgangspunkt har Helsikring regres til Einerslund (som er selvforsikrer, jf. EAL § 20, og som er undtaget fra pligten til at tegne ansvarsforsikring for motorkøretøjer mv., jf. FL § 109, stk. 1 (Lærebogen s. 232 og 474)), jf. EAL § 22, stk. 1, og § 21, nr. 1, hvorefter EAL § 19, stk. 1, ikke finder anvendelse (Lærebogen s. 483). Da der imidlertid er tale om tingsskade på bilen forvoldt ved et sammenstød mellem motordrevne køretøjer, bestemmes det ud fra FL § 103, stk. 2, »under hensyn til de foreliggende omstændigheder, om og med hvor stort et beløb erstatning bør ydes« (Lærebogen s. 231 f.). Eftersom Arne bærer hovedskylden for ulykken, har Helsikring ikke regres mod Einerslund, jf. FL § 103, stk. 2.

Kaskoforsikringsselskabet Helsikring har herefter ikke regres mod hverken Bent eller Einerslund i henhold til EAL § 22, stk. 1.

2.2. Den ikke-forsikringsdækkede del af skaden (5.000 kr.)

Jf. ovenfor under pkt. 2.1 har Bent handlet culpøst, og derfor er han erstatningsansvarlig for den ikke-forsikringsdækkede del af skaden på 5.000 kr. (Lærebogen s. 91 ff.).

Jf. ovenfor under pkt. 2.1 bærer Arne hovedskylden, jf. FL § 103, stk. 2. Einerslund er derfor (heller) ikke ansvarlig for den ikke-forsikringsdækkede del af skaden.

3. Skaden på Einerslunds Volvo (35.000 kr.)

Einerslund er selvforsikrer, jf. EAL § 20. De relevante skadevoldere skal derfor stilles, som om Einerslund har tegnet en kaskoforsikring, der dækker skaden (Lærebogen s. 474).

Jf. ovenfor under pkt. 2.1 har Bent handlet culpøst. Da Einerslund er selvforsikrer, jf. EAL § 20, og da Bent kun har handlet med simpel uagtsomhed, bortfalder hans ansvar, jf. EAL § 19, stk. 1, jf. § 20 (Lærebogen s. 471 ff. og 474).

Eftersom Carl er uden skyld i uheldet, kan Einerslund, der som ejer af bilen identificeres med føreren af bilen (passiv identifikation), rette et fuldt erstatningskrav mod Arnes ansvarsforsikring i forsikringsselskabet Helsikring, jf. EAL § 21, nr. 1 (hvorefter EAL §§ 19 og 20 ikke finder anvendelse), og FL § 103, stk. 2, og § 108, stk. 1 (Lærebogen s. 231 f., 232 f., 446 og 483). Det er ikke ansvarsfritagende for Arne, at hans påkørsel af Carl skyldes en nødvendig undvigemanøvre, jf. U 1998.1727 V (Lærebogen s. 211).

4. Personskaden på Arne

Arne kan kræve erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, jf. EAL § 2, og godtgørelse for svie og smerte, jf. EAL § 3 (Lærebogen s. 358 ff. og 365 f.).

Personskaden på Arne er forvoldt ved påkørsel. Einerslund er objektivt ansvarlig for skaden, jf. FL § 101, stk. 1, og § 104, stk. 1 (Lærebogen s. 209 ff. og 219). Arne kan derfor rette sine krav mod Einerslund, der er selvforsikrer, jf. ovenfor under pkt. 2.1.

Dan, der glemte at se sig for, har handlet culpøst (Lærebogen s. 91 ff.).

Einerslund og Dan er solidarisk ansvarlige for skaden på Arne (Lærebogen s. 458).

Den indbyrdes fordeling af ansvaret mellem den selvforsikrede skadevolder Einerslund, jf. EAL § 25, stk. 2, 3. pkt. (hvorefter EAL § 20 finder tilsvarende anvendelse) og den ikke-ansvarsforsikrede skadevolder Dan bestemmes af EAL § 25, stk. 2. Dan, der på grund af et øjeblikks uopmærksomhed glemte at se sig for, har kun handlet med simpel uagtsomhed, og derfor er han fri for regresansvar, jf. EAL § 25, stk. 2, 1. pkt. Den selvforsikrede Einerslund kommer derfor til at bære det fulde tab i det indbyrdes forhold (Lærebogen s. 464 f.).

»Lærebogen« er *Bo von Eyben og Helle Isager: Lærebog i erstatningsret*, 8. udgave (2015).